

ODMÍTNUTÝ POKUS O ZMĚNU

Navrhovaná novela školského zákona znevažuje podle asociací profesionalitu poradenských odborníků

Paragraf 16 školského zákona patřil v posledních letech asi k nejzmiňovanějším. Jeho dikce, která vstoupila v platnost na začátku školního roku 2016/2017, byla už tehdy zejména odbornou veřejností kritizována. Do jeho novelizace vkládala velké naděje například Asociace speciálních pedagogů, která opakovaně upozorňovala, že úprava jednotlivých vyhlášek bez zásadního přepracování právě školského zákona a jeho paragrafu 16 a několika dalších vůbec nemá smysl. A teď jsme se tedy dočkali představy, jak chce MŠMT příslušné paragrafy ovlivňující fungování systému speciálního školství, zařazování dětí s postižením do běžných škol a zejména systému školského poradenství změnit.

Ministerstvo školství v důvodové zprávě k příslušné novele školského zákona, která je v současné době ve vnějším připomínkovém řízení, poznamenává, že podpůrná opatření (PO) jsou dnes poskytována na základě zprávy či doporučení školských poradenských zařízení (ŠPZ). „Tyto výstupy jsou stanovovány odlišně v různých krajích, rozdily vedou k prohlubování různosti organizace služeb a komplikují jednotný přístup ke všem žákům s SVP ve vzdělávacím systému ČR,“ tvrdí MŠMT a je to jeden z problémů, které by chtělo odstranit. „MŠMT nemá aktuálně možnost systémového řízení a kontroly poskytování PO, což vede v mnoha případech k neúčelnému poskytování finančních prostředků,“ upozorňuje s tím, že je potřeba „vytvořit jednotný systém pro kontrolu doporučovaných PO“.

Zrod posuzující osoby

Že jde o peníze, to MŠMT nijak neskrývá. Navržená úprava má podle něho zajistit „účelné a efektivní čerpání prostředků státního rozpočtu... v zájmu skutečné inkluzivní podpory žáků.“ A jak toho chce dosáhnout? V další větě se dočteme: „V rámci modelu řízení ŠPZ (zřízení právnické osoby při ŠPZ zřizovaných MŠMT) bude zajištěna možnost průběžného kontinuálního vyhodnocování doporučení PO.“

Podle představy MŠMT by na celou republiku přibýlo 20 pracovníků, kteří by

tvořili právnickou „posuzující osobu“, jak ji v dalším textu MŠMT označuje. Podle ministerského adresáře škol a školských zařízení zřizuje MŠMT 10 ŠPZ, z toho je devět speciálněpedagogických center při speciálních školách s různým zaměřením, jedno je pedagogicko-psychologická poradna, která však už po sloučení Národního ústavu pro vzdělávání s Národním institutem dalšího vzdělávání v Národní pedagogický institut neexistuje. „Nově bude právnická osoba zřízená MŠMT (posuzující osoba) potvrzovat poskytování PO druhého až pátého stupně,“ říká se v důvodové zprávě. Tedy – devět zařízení a dvacet lidí ve speciálněpedagogických centrech by mělo „potvrzovat“, že se mají poskytovat podpůrná opatření doporučená psychology a speciálními pedagogy na základě odborné diagnostiky, mapování rodinného systému, spolupráce s rodinou a na základě konzultace se školami (takto je systém nastaven dnes).

Na dotaz UN, jak a na základě čeho posuzující osoba posoudí opodstatněnost doporučených podpůrných opatření i z hlediska podmínek školy, MŠMT odpovědělo: „Tyto podmínky již hodnotí ŠPZ po konzultaci s konkrétní školou, případně si může posuzující osoba vyžádat součinnost školy pro doplnění informace.“ A v dalších lakonických odpovědích se odkazovalo na budoucí prováděcí předpisy. Jako by veřejnost nemělo zajímat pozadí a představy toho, co se připravuje, co se domlouvá, co se peče.

Co by měla a neměla dělat

Při jednání s představiteli poradenství pak bylo podle zástupců asociací pracovníků v poradenství řečeno, že „úkolem MŠMT je řízení efektivního nakládání s finančními prostředky a jedním z nástrojů by měla být navrhovaná pozice posuzující osoby, kterou lze chápat jako auditora nákladů společného vzdělávání, především pro oblast finančně náročných PO (např. asistent pedagoga, pedagogická intervence)“. Posuzující osoba má získávat data pro MŠMT (počet doporučených PO, jejich finanční náročnost, dodržování legislativních předpisů) a reportovat o datech MŠMT. Nemá komplikovat proces vydávání doporučení pro vzdělávání a neingeruje do odbornosti ŠPZ.

Vedle toho ovšem stojí věta z důvodové zprávy, která říká, že „posuzující osoba bude validovat doporučení z hlediska opodstatněnosti v něm uvedených PO s ohledem na podmínky školy nebo školského zařízení, jichž se doporučení týká“. A v samotném návrhu novely ŠZ se v paragrafu 16c odstavec 4 uvádí: „Posuzující osoba potvrdí návrh doporučení, nebo zašle školskému poradenskému zařízení výzvu, v níž uvede, v čem konkrétně má školské poradenské zařízení návrh doporučení upravit; školské poradenské zařízení vydá doporučení v souladu s výzvou posuzující osoby.“ Skutečně máte pocit, že takto formulovaná kompetence posuzující osoby nebude komplikovat proces vydávání doporučení pro vzdělávání a nebude ingerovat do odbornosti ŠPZ? Navíc, opravdu naplňuje tento postup deklarovanou snahu MŠMT o snižování administrativní zátěže škol a ŠPZ?

S čím se smí či nesmí diagnostikovat

Posuzující osoba není jediným bodem, proti kterému se zástupci praxe (a nejen ti) vymezili. „Záměrem předkladatele je rovněž nastavit zmocnění ke stanovení okruhu diagnostických nástrojů, které budou při stanovení PO využívány, a tím podpořit transparentnost zjišťování SVP klientů ŠPZ,“ říká se v důvodové zprávě s tím, že to přinese racionalizaci systému inkluzivního vzdělávání. „Děti s SVP budou mít v systému zajištěn rovný přístup při odborné diagnostice a nastavení PO,“ tvrdí MŠMT na dotaz UN.

► V souvislosti se záměrem řešit otázku diagnostických nástrojů zákonem upozorňuje Soňa Baldrmannová, předsedkyně Asociace pracovníků pedagogicko-psychologických poraden, že na začátku se jednalo o „okruhu“ používaných diagnostických nástrojů (to se objevuje i v projednávaných dokumentech), postupně ale začalo MŠMT mluvit o „seznamu“, což je podstatný rozdíl. Jestliže okruhy chápeme jako vymezení diagnostických nástrojů psychologických a speciálněpedagogických na zjišťování intelektu, osobnosti, vztahů, úrovně čtení, psaní, zrakového či sluchového vnímání, grafomotoriky atd., pak by se o tom dalo uvažovat, i když to asi do zákona nepatří. „Ale pokud by vydali seznam jakýchsi povolených diagnostických nástrojů, vznikl by problém. Omezilo by to možnost výběru metod, kterými psychologové a speciální pedagogové mohou zjišťovat potřeby klientů. Ve svém důsledku je to zpochybnění odbornosti pracovníků školského poradenství.“

Bez souhlasu rodičů

Ve svém stanovisku se ale ApPPP zaměřuje hlavně na otázku posuzující osoby. „Vyhodnotili jsme posuzující osobu jako klíčový problém. Přinesla by další administrativní zátěž pro školy a pro poradenství, je to nadbytečný prvek. V systému ŠPZ data o podpůrných opatřeních existují, cest, jak je dostat na ministerstvo školství, je jistě vzhledem k technologiím víc a jsou lacinější a jednodušší.“

Dalším z problémů návrhu novely školského zákona je otázka konfliktu mezi rodičovskou odpovědností a posuzováním nejlepšího zájmu dítěte. „Prozatím není

zajištěno jednání zákonných zástupců v nejlepší zájmu jejich dítěte. Absence jakékoliv reakce zákonného zástupce na doporučení školy či školského zařízení k vyhledání odborné pomoci vede často ke zvýšení neúspěšnosti žáků ve vzdělávání a s vyšším výskytem problémového chování či zhoršení zdravotního stavu. Legislativním ukotvením povinnosti spolupráce a informovanosti s orgány sociálněprávní ochrany dětí předkladatel cíleně směřuje k zajištění včasné odborné intervence pro tyto děti a žáky v kontextu školního a rodinného prostředí,“ píše se v důvodové zprávě a výsledkem je návrh znění § 16a odst. 3: „Nevyjádří-li se zákonný zástupce dítěte nebo žáka do 30 dnů od doručení písemného doporučení školy nebo školského zařízení, aby vyhledal pomoc školského poradenského zařízení, zda tuto pomoc vyhledá, nebo nevyhledá, má se za to, že zákonný zástupce souhlasí s poskytnutím poradenské pomoci školského poradenského zařízení; o této skutečnosti musí být zákonný zástupce v doporučení školy nebo školského zařízení poučen. V případě podle věty první může škola nebo školské zařízení v součinnosti se školským poradenským zařízením zajistit poskytnutí poradenské pomoci ve škole nebo školském zařízení.“

Nedivme se, že toto řešení poradenská zařízení, která pro svoji práci potřebují důvěru svých klientů, odmítají. „Vůbec se nám nelíbí, že bychom měli bez souhlasu rodičů v prostorách školy vyšetřovat děti. Chápeme to jako narušení důvěry mezi klienty a poradenským zařízením, jsme vtažováni proti své vůli do možného konfliktu mezi rodiči a školou,“ říká v rozhovoru pro UN S. Baldrmannová.

Srovnání počtu doporučení školských poradenských zařízení ke zřízení funkce asistenta pedagoga s počtem reálných klientů, jimž byla poskytnuta péče k 30. 9. 2018, medián počtu doporučení

Kraj	Počet doporučení AP (k 30. 9. 2018 dle výkazů Z 23-01 a Z33-01)	Počet klientů, jimž byla poskytnuta péče	% (doporučení/klienti)
Hlavní město Praha	2 389	42 352	5,64 %
Středočeský	3 034	23 159	13,10 %
Jihočeský	888	13 624	6,52 %
Plzeňský	1 236	16 172	7,64 %
Karlovarský	828	8 576	9,65 %
Ústecký	2 327	24 197	9,62 %
Liberecký	989	11 529	8,58 %
Královéhradecký	1 504	15 954	9,43 %
Pardubický	1 101	11 783	9,34 %
Vysočina	897	13 208	6,79 %
Jihomoravský	2 388	37 670	6,34 %
Olomoucký	1 369	21 978	6,23 %
Zlínský	940	15 221	6,18 %
Moravskoslezský	2 089	25 541	8,18 %
Celkem	21 979	280 964	7,82 %
∅	1 570	20 069	8,09 %
Medián	1 303	16 063	7,91 %

Ze Závěrečné zprávy RIA

Slušný zmatek

Nejsou to jediné konfliktní body, které návrh novely školského zákona přináší. Bývalý ministr školství Stanislav Štech například upozorňuje na snahu změnit systém poskytování individuálního vzdělávacího plánu pro zdravotně postižené a na základě datové analýzy MŠMT (Hlavní závěry analýzy implementace společného vzdělávání v období 1. 9. 2016 – 30. 9. 2018 – viz UN 1/2020) upozorňuje, že současný model školy nezatěžuje.

I on se vrací k posuzující osobě: „Opravdu pikantní je ‚posuzující právnická osoba‘. To je moc dobré, ministerská SPC budou kontrolovat postupy PPP? Bez práva nahlédnout do zprávy o vyšetření? A kromě toho máme revizní pracoviště! To bude slušný zmatek a rozhodně to ‚sníží‘ administrativu,“ ironizuje.

Tři klíčové body podle inspekce

MŠMT se v důvodové zprávě odkazuje i na stanovisko ČŠI. „ČŠI identifikovala potřebu vytvořit jednotný systém pro kontrolu doporučených PO,“ tvrdí Ondřej Andrys, náměstek ústředního školního inspektora, na dotaz UN píše, že se ČŠI na diskuzích o novelizaci § 16 v kontextu záměru MŠMT ukotvit např. institut posuzující osoby nijak nepodílela. „V rámci výstupů ČŠI je k dispozici množství dat a kvalitativních informací směrem k problematice poradenské péče, s nimiž může MŠMT pracovat a které již delší dobu poukazují na řadu klíčových aspektů, které by měly být při úvahách nad zvyšováním kvality poskytování poradenských služeb reflektovány,“ říká.

Z pohledu ČŠI jsou klíčové a primární tři body:

1. nastavit efektivní systém metodického vedení ŠPZ směřující ke sjednocování jejich postupů, resp. ke standardizaci poradenských služeb napříč ČR,
2. nastavit funkční, jednoznačný a transparentní systém pravidel a kritérií pro doporučení a poskytování podpůrných opatření,
3. nastavit efektivní systém zjišťování dat a práce s daty ze strany MŠMT v reálném čase, tak aby data mohla být operativně vyhodnocována a aby mohlo být na příslušná zjištění operativně reagováno (to v tuto chvíli, kdy jsou data vztahující se k podpůrným opatřením, resp. šířeji k činnosti ŠPZ, zjišťována s velkou časovou prodlevou prostřednictvím rezortního výkaznictví, není možné).

„Na to Česká školní inspekce upozorňuje dlouhodobě, a pokud by došlo k excelenci těchto vymezených záležitostí, nepochybně by to systému poradenské péče ČR výrazně prospělo,“ konstatuje O. Andrys.

Zrušit přílohu, vytvořit metodiku

K návrhu novely školského zákona byla vydána řada stanovisek. Například Marcela Bernardová z Asociace speciálních

Shutterstock

pedagogů nepochybně potřebu změny školské legislativy obsahující pravidla poskytování poradenských služeb. Aktuální návrh s posuzující osobou však podle ní neupravuje principy směřující k racionalizaci systému inkluzivního vzdělávání, ani snížení administrativní zátěže spojené se vzděláváním žáků s VSP a poskytováním školských poradenských služeb.

„V návrhu není uvedeno vymezení pro konkrétní doporučení, kterých se bude potvrzení posuzující osoby týkat, kdo může být posuzující osobou v souvislosti s odborností, případně dalšími požadavky na erudici posuzující osoby,“ upozorňuje. Návrh podle ASP nesjednocuje systém kontrolních mechanismů při doporučování nárokových podpůrných opatření. „Pokud jsou podpůrná opatření nastavena jako nároková, nelze očekávat zásadní změnu ani při zřízení institutu posuzující osoby,“ připomíná M. Bernardová.

„V případě, že se jedná o návrh úpravy, který má za cíl sjednotit postupy ŠPZ, pak je nutné prostřednictvím školské legislativy pro ně jasně stanovit pravidla. Není potřeba sjednocovat postupy samotné, ale vydat pravidla pro jejich používání. Je nezbytné nastavit pravidla, podle kterých nebude školský poradenský systém nahrazovat školu. Pravidla, podle kterých nebudou pracovníci ŠPZ zasahovat do kompetencí ředitelů škol a kompetencí učitelů. Pravidla, podle kterých potřebu míry podpory ve vzdělávání posuzuje ředitel školy společně s pedagogickým týmem, a nikoliv pracovník školského poradenského zařízení, který není zaměstnancem školy a v mnoha případech nemá erudici potřebnou k výkonu pedagogické práce,“ upozorňuje M. Bernardová.

Řešením by podle ní bylo, kdyby přehled podpůrných opatření nebyl jako dnes přílohou vyhlášky o speciálním vzdělávání,

ale byl by zpracován jako metodický materiál pro ředitele školy. Je podle ní potřeba vrátit „podstatu a smysl práce ŠPZ tak, aby školský poradenský pracovník prováděl potřebnou diagnostiku dětí a žáků, ke které by vydal zprávu se zjištěnými skutečnostmi pro školské účely se stanovením základních parametrů, potřebných pro ředitele škol“.

Zásah do odborných kompetencí

Na společném stanovisku se shodly i asociace pracovníků SPC a PPP s tím, že s navrhovanou novelou zásadně nesouhlasí a navrhuji její odmítnutí. Zřízení institutu posuzující osoby je podle nich zásadním zásahem „do kompetencí odborných pracovníků ŠPZ, kdy je znevažována jejich profesionalita a odbornost v posuzování nejen speciálně vzdělávacích potřeb žáků. Zdánilivě se toto řešení jeví jako rychlé

„*Ministerská SPC budou kontrolovat postupy PPP? Bez práva nahlédnout do zprávy o vyšetření? A kromě toho máme rezizní pracoviště! To bude slušný zmatek...*“

a jednoduché. Avšak v evropském měřítku by se jednalo o ojedinělé regulační opatření,“ upozorňují ve svém stanovisku. Připomínají, že „současné nastavení poradenských služeb je založeno na posilování spolupráce a důvěry“ mezi školními poradenskými zařízeními, klienty a školou. Změny tuto skutečnost ale podle nich zpochybňují. Je také otázka, zda by se vůbec našli lidé, kteří by měli nezbytné vysoké odborné kompetence, aby mohli roli posuzující osoby zastávat. Pro funkčnost celého systému je žádoucí jednotný přístup posuzujících osob, a tedy jejich jednotné metodické vedení a jednoznačná pravidla. Tedy totéž, co je třeba podpořit vzhledem ke sjednocení stávajících poradenských služeb.

Asociace se taky ohrazují proti zásahu do kompetencí zákonných zástupců, pře-

nesení zodpovědnosti na školu a školská poradenská zařízení, které mají zajistit poskytnutí poradenské služby ve škole bez předchozího souhlasu rodičů. Upozorňují, že by se tak školská poradenská zařízení stávala „represivním orgánem, což povede k narušení důvěry a spolupráce v zájmu dítěte“.

Připomněly také, že „v roce 2007 byla Česká republika odsouzena ve Štrasburku mimo jiné z důvodu, že nebylo jednoznačně prokázáno, zda rodiče byli před poradenskou službou informováni dostatečným způsobem o rozsahu a důsledcích poradenské služby. V případě navrhované novely by za zákonné zástupce rozhodovala škola a poradenští pracovníci by přicházeli do školy bez jejich souhlasu.“

Pro další zefektivnění fungování poradenských služeb je podle asociací nutné aktualizovat systém výkaznictví ŠPZ, sjednocovat postupy ŠPZ především v oblasti interpretace zjištěných diagnostických závěrů a sjednocovat kritéria zařazování do stupňů podpory. Je také nezbytné zkvalitnit metodické vedení poradenských zařízení, které předpokládá nastavení jednotných pravidel vycházejících z transparentních výkladů právních norem, případně metodických pokynů.

Jednání bez zásadní změny

Ze svého odmítavého stanoviska neustoupily asociace ani po jednání s představiteli MŠMT. Účastníci tohoto jednání se však shodli na potřebě pracovat na tvorbě kritérií pro zajištění procesu poradenských služeb a metodického vedení ŠPZ.

S. Baldrmannová ještě v rozhovoru pro UN poznamenává, že MŠMT klade důraz na snahu sjednotit metody, postupy, kvalitu poradenských služeb v celé republice. Má pravdu v tom, že systém poradenství není

jednotný, je v každém kraji poněkud jiný, protože je z úrovně krajů řízen. S. Baldrmannová ovšem namítá, že i každý učitel ve své třídě učí poněkud jinak, využívá různé formy, metody, prostředky práce a je nemyslitelné, aby byla práce všech uniformována. I ve zdravotnictví lékař stanoví určitou diagnózu, ale je možné použít řadu léčebných postupů. „Diference v regionech v množství doporučovaných podpůrných opatření přece souvisí i se složením tamějšího obyvatelstva, se složením klientely školského poradenského zařízení, s regionálními zvláštnostmi a s podmínkami škol. Nemělo by se postupovat podle nějakých holých statistických čísel, ale měla by se udělat hloubková analýza situace,“ upozorňuje. „Na druhé straně se nebráníme sjednocení a projasnění legislativy, která se nebude každý rok měnit a která nebude mít řadu ne-

Počet klientů a doporučení

Typ zařízení	Počet klientů, jimž byla vydána doporučení pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a byl jim přiznán stupeň podpůrných opatření	Počet doporučení k zařazení do speciální třídy/školy	Počet doporučení pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami/počet doporučení k zařazení do speciální třídy/školy	Počet doporučení ke zřízení funkce asistenta pedagoga	Počet doporučení pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami/počet doporučení ke zřízení funkce asistenta pedagoga
Pedagogicko-psychologické poradny	87 370	6 409	7,34 %	8 440	9,66 %
Speciálněpedagogická centra	47 827	23 658	49,47 %	13 539	28,31 %
Celkem	135 197	30 067	22,24 %	21 979	16,26 %

Zavedení institutu „posuzující osoba“ předpokládá na základě statistických dat k 30. 9. 2018 posouzení cca 10 % vydaných doporučení ke zřízení funkce asistenta pedagoga a 5 % k doporučení zařazení do školytřídy zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona.

Ze Závěrečné zprávy RIA

▶ jednoznačností a měnících se výkladů.“ Přivítala by například zveřejňování revizí jako precedentů, které by mohly být součástí metodického vedení práce poraden. Upozorňuje taky na individuálnost poradenské práce, kterou není možné sevrít do seznamů a přehledů.

Zbytečný další orgán

Podle Jany Karvaiové, vedoucí sekce speciálních pedagogů Pedagogické komory, novela nepřináší nic, co by vzdělávání žáků s SVP zlepšilo. „Jako zcela nepřipustná se jeví snaha zapojit do nastavování podpůrných opatření další ‚orgán‘, který by zcela bez znalosti jednotlivých žáků a studentů a jejich kauzistik rozhodoval o dalším vzdělávání a podpůrných opatřeních těchto osob. Je to nežádoucí krok k omezení autonomie a profesionality poradenských zařízení, a to PPP i SPC... Jestliže je stále zdůrazňován individuální přístup, je nutné ho uplatnit i při diagnostikování a nastavování potřeb jednotlivých žáků a studentů. Jakákoli unifikace je nepřipustná. Je to jen snaha o vnější zasahování do práv klientů a zároveň zcela nepokrytá snaha o šetření tam, kde to vůbec není na místě,“ tvrdí.

Konstatuje, že zatím nebyla provedena opravdová analýza společného vzdělávání. „Prozatímní analýzy většinou sloužily jen jako PR články k podpoře této myšlenky. Proto je třeba, aby byla provedena analýza přínosů i negativ společného vzdělávání, dále analýza vynaložených finančních prostředků a teprve potom aby se něco měnilo,“ říká. (O dosavadních šetřeních a jejich výstupech zatím UN informovaly v č. 1/2020 a 4/2020.) Připomíná i minimální rozhodovací pravomoci ředitelů škol a reformu financování, jejíž dopady zatím neznáme.

„Uspěchanost, která provází vypracování zásadních dokumentů ve školství, je hlavním znakem politiky našeho státu. Je zde i problém se zapojením širší pedagogické veřejnosti. Konkrétně pracovní skupina, která měla na starosti oblast společného vzdělávání, se neschází a veškeré kroky ministerstva nejsou nijak podloženy adekvátními návrhy odborníků,“ kritizuje J. Karvaiová. A Radek Sárközi, prezident Pedagogické komory, poznamenává, že vzhledem ke skutečnosti, že tato pracovní

skupina byla naposledy svolána na jaře roku 2018, ji lze považovat za zrušenou, navzdory tomu, že o tom její členové nebyli nikdy informováni.

„MŠMT přichází v poslední době s řadou návrhů, jejichž cílem je ušetřit finance. Obvykle jde ovšem o šetření na nepravém místě,“ doplňuje ještě R. Sárközi. Jedním z cílů novely je podle něho snížit počet asistentů pedagoga, odkazuje se i na dlouhodobý výhled státního rozpočtu na rok 2021, kde se v kapitole MŠMT navrhuje snížení počtu zaměstnanců ve školství o 3300, z čehož má být 2600 asistentů pedagoga. Zároveň má dojít k seškrtání výdajů na inkluzivní vzdělávání o 1,8 miliard korun oproti roku 2019.

Novela se podle něho snaží vyřešit problém, kdy rodiče nespoupracují se školou, ani poradenským zařízením. Kdy si vůbec nesjednájí termín návštěvy nebo se v daném termínu nedostaví apod. „Škola pak nemůže žákovi poskytovat podpůrná opatření, protože na ně nedostane peníze. Jádrem problému je složitý a byrokratický systém přiznávání podpůrných opatření. Obávám se, že práva rodičů nelze jednoduše omezit ve školském zákoně a že bude nutné, aby ve věci rozhodoval soud, pokud nepomůže OSPOD. Kdyby měl ředitel školy automaticky v rámci reformy financování dostatek peněz na speciálního pedagoga, školního psychologa, asistenty pedagoga a zřízení speciálních i ‚vyrovňovacích‘ tříd s menším počtem žáků, bylo by to mnohem přínosnější než předkládaná novela,“ tvrdí.

Doporučení za půl roku?

K návrhu novely školského zákona se kriticky vyjádřily i školské odbory. Ve stanovisku podepsaném předsedou ČMOS PŠ Františkem Dobšíkem se například v souvislosti s „posuzující osobou“ píše, že osoby, které by posuzovaly poskytování PO, by neznaly vzdělávací potřeby dítěte ani možnosti a podmínky školy. „Problematikou je tedy objektivita jejich rozhodování. Evidentní je snaha ušetřit finanční prostředky přidělované žákům s SVP ze státního rozpočtu,“ konstatuje.

Připomíná, že rozdíly v poskytovaných poradenských službách jsou spojeny především s rozdílnou organizací služeb

a jejich personálním zajištěním, ze skladby žákovské populace i z hlediska skladby obyvatel v regionu. A posuzování doporučení a zpráv z vyšetření je v kompetenci revizního pracoviště.

Navíc vypočítává celkovou dobu pro vydání doporučení. „Školské poradenské zařízení má 3 měsíce na zpracování žádosti, posuzovací právnická osoba 1 měsíc – tedy celkem již 4 měsíce. Pokud dojde k postoupení závěrů právnické osoby reviznímu pracovišti, které má lhůtu 60 dnů na posouzení žádosti, jsme na 6 měsících. To jistě nebude v zájmu žáka ani školy,“ upozorňuje.

Kritizuje i skutečnost, že je rodičům upíráno právo na rozhodnutí, že nechce nechat vyšetřit dítě ve školském poradenském zařízení. „V případě, že nesouhlasí s názorem školy nebo školského zařízení, jsou automaticky vystaveni kontrole OSPOD, aniž by k tomu byl závaznější důvod než jen odmítnutí pomoci školského poradenského zařízení,“ píše odbory a dávají stručný příklad z praxe: Žák 3. třídy – funkční rodina – prospěch z Čj 2 – pedagog má podezření na dysgrafii, žádné jiné obtíže – rodič je ale s výsledky dítěte spokojen, nevidí důvod k vyšetření – odmítne – pedagog je nucen informovat OSPOD.

Za problematické považují i snahu upravit okruh diagnostických nástrojů a pravidel jejich užívání. „Diagnostické nástroje jsou každoročně nové, řídí se evropským standardem, takže obsahují tzv. manuál, který upravuje administraci nástroje. MŠMT vymezilo ve vyhlášce č. 72/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů, to, že ŠPZ musí využívat nástroje standardizované anebo musí prokázat existenci zpracované normy. Představa sjednocení diagnostiky je tak dána mezinárodně platnými pravidly pro tvorbu i administraci nástroje, není tedy zřejmějím role MŠMT. Omezením tohoto druhu spíše zasahuje do odborných kompetencí pracovníků ŠPZ,“ píše se ve stanovisku odborů.

Už na začátku článku jsem konstatoval, že § 16 si bezpochyby zaslouží zásadní revizi. Podle reakcí odborné veřejnosti to ale vypadá, že tento pokus prostě nevyšel.